

АНОТАЦІЯ

Саврій Ю. Ф. Педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Умань, 2020.

У дисертації викладено результати теоретичного узагальнення і практичного розв'язання завдання підготовки майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку, що виявляється в обґрунтуванні педагогічних умов забезпечення цього процесу в освітньому середовищі педагогічних коледжів.

Мета дослідження – обґрунтувати та експериментально перевірити педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку у середовищі педагогічного коледжу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

уперше обґрунтовано педагогічні умови (усвідомлення майбутніми вихователями важливості етнопедагогічної складової їхньої професійної підготовки; створення педагогічному коледжі етновиховного середовища, орієнтованого на формування етнопедагогічної культури майбутніх вихователів; оптимізація етнопедагогічної підготовки студентів через забезпечення взаємозв'язку теорії і практики, наповнених етнопедагогічним компонентом). Розкрито сутність і структуру феноменів «формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку», «підготовка майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей дошкільного віку»; визначено компоненти (когнітивний, мотиваційний, діяльнісний), критерії (інформативно-пізнавальний, мотиваційно-спрямувальний, діяльнісно-результативний) та показники готовності майбутніх вихователів до

формування основ етнокультури у дітей дошкільного віку, схарактеризовано її рівні (достатній, задовільний, низький). Розроблено етапи формування готовності майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей дошкільного віку (орієнтувальний-цільовий, етнокультурно-спрямувальний, рефлексивно-практичний етапи), на кожному з яких реалізовувалися обґрунтовані педагогічні умови; *уточнено* поняття: «етнопедагогічна культура майбутнього вихователя», «етнокультурне середовище педагогічного коледжу»; *подальшого розвитку набула* методика фахової підготовки майбутніх вихователів.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що розроблено й експериментально апробовано діагностувальну й експериментальну методики підготовки майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку в освітньому середовищі педагогічного коледжу: впроваджено курс «Етнопедагогіка»; доповнено зміст навчальної дисципліни «Педагогіка (дошкільна)» додатковими темами етнопедагогічної проблематики; постійно діючий семінар-практикум «Проектування і реалізація форм і методів етнопедагогіки у формуванні основ етнокультури дітей»; програми педагогічних гуртків («Етнопедагогічна культура вихователя», «Етнос»); заняття з використанням етнопедагогічних тренінгів «Ми однакові чи різні?», «Синтез національного і зарубіжного у формуванні етнокультури вихователя»; тренінг для батьків «Народна іграшка об'єднує дорослих і дітей»; сценарії етнопедагогічних експедицій («Вивчаємо традиції українського дитинознавства»), фольклорних свят («Із бабусиної скриньки», «Бабусина казка», «Шануємо наших дідусів»).

Основні результати дисертації можуть бути використані викладачами педагогічних коледжів, аспірантами у процесі підготовки наукових статей, методичних рекомендацій тощо; студентами педагогічних коледжів для написання кваліфікаційних робіт; студентським самоврядуванням і кураторами в освітньо-виховній роботі зі студентами тощо.

У першому розділі «**Теоретичні засади підготовки майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку**» проаналізовано педагогічну літературу з проблеми формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку; уточнено й конкретизовано сутність ключових понять дослідження, а саме: «етнос», «культура», «етнокультура», «формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку»; проаналізовано педагогічні дослідження з проблем використання засобів етнопедагогіки у процесі виховання дітей дошкільного віку, схарактеризовано українські народні засоби та особливості їх впливу на особистість дитини.

Поняття «формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку» розуміємо як організований процес, спрямований на оволодіння дітьми культурою свого народу, засвоєння її зразків і цінностей, культурно-історичного, соціального досвіду свого етносу, формування у дітей відчуття приналежності та поваги до рідного краю, розвиток етичних, естетичних і моральних якостей особистості дитини на засадах використання в освітньому процесі закладів дошкільної освіти засобів етнокультурного виховання.

Проаналізовано педагогічні дослідження з проблем професійної підготовки майбутніх вихователів, що дало підстави стверджувати про вивчення науковцями цього питання через уточнення змісту і методик навчання студентів окремим складникам професійної діяльності задля досягнення у розвитку, навчанні і вихованні дітей дошкільного віку необхідних характеристик особистості дитини, її спілкування, поведінки, діяльності тощо. У дослідженні поняття «підготовка майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей дошкільного віку» потрактовано як цілеспрямований процес формування їхніх знань про виховні традиції, накопичені народом, та визнані сучасною етнопедагогічною наукою як дієві, що реалізуються через уміння і навички цілеспрямованого і педагогічно

доцільного використання в освітньому процесі закладів дошкільної освіти народної педагогічної спадщини і досягнень етнопедагогічної науки.

Наголошено, що поряд із засвоєнням загальнолюдських культурних цінностей і фахових знань цілі професійної підготовки студентів змінюються у напрямі орієнтації на глибоке вивчення і збереження національної, духовної скарбниці, традицій, звичаїв, творчих надбань етнопедагогіки, національної системи виховання.

У другому розділі **«Стан готовності майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку»** визначено компоненти, критерії, показники та схарактеризовано рівні готовності майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку; висвітлено організацію дослідження та методiku проведення констатувального етапу експерименту.

У дослідженні готовність майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку розглядаємо як результат їхньої професійно-педагогічної підготовки у педагогічному коледжі, яка складається з когнітивного, мотиваційного, діяльнісного компонентів, кожному з яких відповідають критерії та відповідні показники. Критеріями оцінювання готовності майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку визначено: *інформативно-пізнавальний* з показниками: обізнаність з компонентами української етнопедагогіки («народне родинознавство (фамілологія)», «народне дитинознавство», «масова виховна практика», «етнодидактика», «народна деонтологія»); обізнаність з етнопедагогічними засобами формування основ етнокультури у дітей; обізнаність з особливостями створення етнопростору сучасного закладу дошкільної освіти; *мотиваційно-спрямувальний* критерій з показниками: наявність стійкої мотивації на вивчення етнопедагогічного досвіду та його використання в освітньому процесі закладу дошкільної освіти, усвідомлення цінності використання надбань етнопедагогіки регіонального спрямування в освітньому процесі закладів дошкільної освіти як пріоритет

гуманістичних цінностей та цілей педагогічної діяльності; налаштованість на етнопедагогічну діяльність із дітьми старшого дошкільного віку та формування основ їхньої етнокультури; *діяльнісно-результативний* з показниками: уміння і навички використовувати різні засоби етнопедагогіки для формування основ етнокультури у дітей; уміння раціонально організувати різні види етнокультурної діяльності у закладах дошкільної освіти; уміння методично правильно добирати вивірені часом засоби етнопедагогіки та ефективно їх інтегрувати в освітній процес закладів дошкільної освіти. На підставі визначених критеріїв і показників схарактеризовано рівні готовності майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку: достатній, задовільний, низький.

У третьому розділі «Дослідно-експериментальна робота з підготовки майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку» визначено педагогічні умови означеної підготовки в освітньому середовищі педагогічного коледжу; подано хід формувального і результати прикінцевого етапів експерименту.

На підставі теоретичного дослідження і результатів констатувального етапу експерименту визначено й обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей дошкільного віку: усвідомлення майбутніми вихователями важливості етнопедагогічної складової їхньої професійної підготовки; створення педагогічному коледжі етновиховного середовища, орієнтованого на формування етнопедагогічної культури майбутніх вихователів; оптимізація етнопедагогічної підготовки студентів через забезпечення взаємозв'язку теорії і практики, наповнених етнопедагогічним компонентом. Кожна з обґрунтованих умов реалізовувалася на відповідних етапах підготовки.

На орієнтувально-цільовому етапі реалізовувалася педагогічна умова «усвідомлення майбутніми вихователями важливості етнопедагогічної складової їхньої професійної підготовки», завдяки розробці та упровадженню

в освітній процес спецкурсу «Етнопедagogіка», введенню додаткових тем етнопедagogічної проблематики в навчальну дисципліну «Педагогіка (дошкільна)»; запровадженню постійно діючого семінару-практикуму «Проектування і реалізація форм і методів етнопедagogіки у формуванні основ етнокультури дітей». Ефективними формами та методами реалізації стали: традиційні та проблемні лекції, семінари-конференції, семінари-дискусії із питань етнопедagogічної науки, лабораторні заняття із завданнями творчо-пошукового характеру, дискусії-обговорення, ділові ігри, вправи, конкурси етномайстерності майбутніх вихователів, круглі столи з вихователями, які застосовують етнопедagogічну спадщину, семінари-диспути, інсценізації обрядів, розробка сценаріїв свят тощо.

Реалізація другої педагогічної умови – створення педагогічному коледжі етновиховного середовища, орієнтованого на формування етнопедagogічної культури майбутніх вихователів – здійснювалася на етнокультурно-спрямувальному етапі через участь студентів у роботі педагогічних гуртків «Етнопедagogічна культура вихователя», «Етнос», використання інтерактивної технології «Жива Бібліотека»; занять з використанням етнопедagogічних тренінгів «Ми однакові чи різні?» та «Синтез національного і зарубіжного у формуванні етнокультури вихователя».

Реалізація третьої педагогічної умови – оптимізація етнопедagogічної підготовки студентів через забезпечення взаємозв'язку теорії і практики, наповнених етнопедagogічним компонентом – здійснювалася на рефлексивно-практичному етапі завдяки залученню студентів у діяльність етнопедagogічного лекторію, основними формами якого виступили: лекція-діалог, мозковий штурм, круглі столи, практикуми, міні-дослідження та їх презентація; проведення етнопедagogічної експедиції «Вивчаємо традиції українського дитинознавства», різних форм етнопедagogічного спрямування з батьками вихованців; Сімейного клубу, тренінгу для батьків «Народна

іграшка об'єднує дорослих і дітей», конкурсів («Моя улюблена бабуся», «Шануємо наших дідусів») тощо.

Результати дослідження свідчать про динамічні позитивні зміни показників готовності майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку під впливом поетапно зреалізованих педагогічних умов.

Ключові слова: майбутні вихователі, етнокультурна, етнопедагогічна культура, готовність, формування основ етнокультури, діти дошкільного віку, педагогічні умови, педагогічний коледж, етнокультурне середовище.

Список публікацій здобувача

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Сопіна Ю.Ф. Формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку як психолого-педагогічна проблема. *Проблеми освіти: збірник наукових праць. Спецвипуск*. Вінниця Київ, 2015. С.90-93.
2. Сопіна Ю.Ф. Система професійної підготовки майбутніх вихователів до формування у дошкільників основ етнокультури. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: Зб. наук. праць*. Випуск 51 / Редкол.: В.І. Шахов (голова) та ін. Вінниця ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. С.71-75.
3. Сопіна Ю.Ф. Теоретичні засади підготовки майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку. Потенціал сучасної науки (частина II): матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції м. Київ, 17-18 листопада 2017 року. Київ: МЦНД, 2017. С.41-44.
4. Саврій Ю.Ф. Феномен готовності майбутніх вихователів до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку.

Актуальные научные исследования в современном мире: сб. научных трудов. Переяслав-Хмельницкий, 2018. Вып.2(34), ч. 9. С.117-122.

5. Саврій Ю.Ф. Формування основ етнокультурної компетентності у дітей дошкільного віку // *Modern education space: the transformation of nation models in terms of integration: Conference Proceedings, October 26, 2018. Leipzig: Baltija Publishing. 196 pages.*

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Саврій Ю.Ф. Сутність і структура готовності майбутніх вихователів до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку // *Нові технології навчання: збірник наукових праць / ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Вип. 92. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. С.237-243.*
7. Кочубей Т. Д., Саврій Ю.Ф. Педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку // *Інноваційна педагогіка : наук. журн. / Причорномор. н.-д. ін-т екон. та інновацій. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Випуск 20. Т. 2. С.83-86.*
8. Сопіна Ю.Ф. Формування духовно-моральної культури майбутніх вихователів у процесі професійної підготовки // *Проблеми освіти: Наук. метод. зб. / Інститут модернізації змісту освіти МОН України. Київ, 2016. Вип. 86. С.493-497.*

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

9. Сопіна Ю. Особливості впровадження ідей української етнопедагогіки в сучасний виховний процес дошкільного навчального закладу / Ю. Сопіна // *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип. 35. Серія : Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць. Київ: Видавництво*

Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, 2014. С.109-113.

10. Сопіна Ю.Ф. Взаємодія сім'ї та дошкільного закладу у вихованні дітей дошкільного віку на народних традиціях // Проблема національно-патріотичного становлення особистості в контексті сьогодення: погляд сучасної молоді: збірник статей / Редкол. : М.О. Мороз та ін.; Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені М. Грушевського, Товариство молодих науковців «Пошук». Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. Випуск №1. С.115-120.

Savriy Y. F. Educational Conditions for Training Future Preschool Teachers to Teach Ethnoculture Basics to Senior Preschool Children. Qualifying research work on the right of a manuscript.

The thesis for obtaining the Philosophy Doctor Degree in speciality 011 Educational, Pedagogical Sciences. Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, 2020.

The thesis presents the results of theoretical analysis and practical solution to the problem of training future preschool teachers to teach Ethnoculture basics to senior preschool children. The results are presented through revealing educational conditions for this process in pedagogical college educational environment.

The purpose of the research is to justify and experimentally verify educational conditions for training future preschool teachers to teach Ethnoculture basics to senior preschool children in pedagogical college environment.

The scientific novelty of the obtained results is that: for the first time, pedagogical conditions are substantiated (awareness of future educators of the importance of ethnopedagogical component of their professional training; creating in the pedagogical college ethno-educational environment focused on formation of future teachers' ethnopedagogical culture; optimization of students' ethnopedagogical training through interconnection of theory and practice focused on Ethno-education). The author has explained the essence and structure of the

notions “formation of the basics of ethnoculture in senior preschool children”, “training future preschool teachers to form Ethnoculture basics in preschool children”, as well as identified the components (cognitive, value-motivational, action), the criteria (informative-axiological, motivational-directional, action-effective) and indicators of future preschool teachers’ readiness to form Ethnoculture basics in preschool children, characterized its levels (sufficient, satisfactory, low). The author has described the stages of future preschool teachers’ readiness to form ethnoculture basics in senior preschool children (target-oriented, ethnoculture-directed, reflective-practical stages), at each of which the proved pedagogical conditions were realized. The concepts “future preschool teachers’ ethnopedagogical culture”, “pedagogical college ethnocultural environment” have been specified; methodology of future preschool teachers’ professional training has been further developed.

The practical significance of the obtained research results is that the diagnostic and experimental methods of future educators for the formation of Ethnoculture basics in children of senior preschool age in the pedagogical college educational environment have been developed and experimentally tested; the special course “Ethnopedagogy” has supplemented the content of the Preschool Pedagogy course with additional Ethnopedagogy related topics; the permanent workshop “Design and implementation of forms and methods of ethnopedagogy in the formation of the foundations of children's ethnoculture”; the program of pedagogical circles (“Preschool teacher’s Ethnopedagogical Culture”, “Etnos”) have been introduced; classes with the use of ethnopedagogical trainings "Are we the same or different?", "Synthesis of national and international in the formation of preschool teachers’s ethnoculture” have been designed; training for parents "Folk toy unites adults and children", scenarios of ethnopedagogical expeditions ("Studying the traditions of Ukrainian children's studies"), folklore festivals ("From Grandma's box", "Grandma's fairy tale", "We honor our grandfathers") have been conducted.

The main results of the dissertation can be used by teachers of pedagogical colleges, graduate students in the process of preparing scientific articles, guidelines, etc .; students of pedagogical colleges for writing qualifying works; student government and curators in educational work with students, etc.

The first section “Theoretical principles of future preschool teachers’ training to form ethnoculture basics in senior preschool children” presents literature review on the formation of ethnoculture basics in senior preschool children. In it, the essence of key research concepts have been specified and concretized, namely: “ethnos”, “culture”, “ethnoculture”, “formation of ethnoculture basics in senior preschool children”. Research on ethnopedagogy in educating preschool children has been analyzed. Ukrainian national means and features of their influence on the child’s personality have been characterized.

The concept of “forming the foundations of ethnoculture in older preschool children” is understood as an organized process aimed at mastering the culture of their people, learning its patterns and values, cultural, historical, social experience of their ethnic group, forming in children a sense of belonging and respect for their homeland, development of ethical, aesthetic and moral qualities of the child's personality on the basis of the use of ethnocultural education in the educational process of preschool education institutions.

Research on future preschool teachers’ professional training has been analyzed. As a result, the author has come to the conclusion that researchers study the issue by clarifying the content and methods of teaching students certain components of professional activity that focus on the preschool children’s development, education, upbringing, activities, behavior, character traits etc. The study of the concept “future preschool teachers’ training to form ethnoculture basics of in preschool children” has been interpreted as a purposeful process of forming their knowledge of educational traditions accumulated by the people and recognized by modern ethnopedagogical science as effective for pedagogical use in educational process of preschool education institutions through folk pedagogical heritage and achievements of ethnopedagogical science.

It is emphasized that along with the acquisition of universal cultural values and professional knowledge, the goals of students' professional training students are changing in the direction of focusing on deep study and preservation of national spiritual treasury, traditions, customs, creative heritage of ethnopedagogy, as well as national education system.

The second section "Future preschool teachers' readiness to form ethnoculture basics in senior preschool children" identifies the components, criteria, indicators and characterizes the levels of future preschool teachers' readiness to form the ethnoculture basics in senior preschool children. In it, the organization of research and the methodology of carrying out a statement stage of experiment are covered.

In the study, the future preschool teachers' readiness to form ethnoculture basics in senior preschool children is considered as a result of their professional and pedagogical training in pedagogical college, which consists of cognitive, value-motivational, action components, each of which meets the criteria and indicators. Criteria for assessing the future preschool teachers' readiness to form ethnoculture basics in senior preschool children are: informative-axiological with indicators: familiarity with the components of Ukrainian ethnopedagogy ("folk genealogy (familology)", "folk child science", "common educational practice", "ethnics" , "Folk deontology"); familiarity with ethnopedagogical means of forming ethnoculture basics in children; awareness of the peculiarities of creating an ethno-space of a modern preschool institution; motivational-guiding criterion with indicators: the presence of stable motivation to study ethnopedagogical experience and its use in the educational process of environmental education, awareness of the value of using the achievements of regional ethnopedagogy in the educational process of preschool institutions as a priority of instilling humanistic values and goals of pedagogical activity; attitude to ethnopedagogical activities with senior preschool children and formation of their ethnoculture basics; action-effective with indicators: ability and skills to use various means of ethnopedagogy for formation of ethnoculture basics in children; ability to efficiently organize

different types of ethnocultural activities in preschool institutions; ability to apply methodology to select time-tested means of ethnopedagogy and effectively integrate them into the educational process of preschool education institutions. Based on certain criteria and indicators, the levels of future preschool teachers' readiness to form ethnoculture basics in senior preschool children are characterized as sufficient, satisfactory, and low.

In the third section **“Experimental work on future preschool teachers’ training to form ethnoculture basics in senior preschool children”** the author defines the pedagogical conditions of this training in the pedagogical college educational environment. In the chapter, the course of forming and results of final stages of experiment are given.

On the basis of theoretical research and results of the ascertaining stage of the experiment, the pedagogical conditions of future preschool teachers' training to form ethnoculture basics in preschool children are defined and substantiated. The conditions are as follows: future preschool teachers' awareness of importance of ethnopedagogical component in their professional training; creating in the pedagogical college ethno-educational environment focused on formation of future teachers' ethnopedagogical culture; optimization of students' ethnopedagogical training through interconnection of theory and practice focused on Ethno-education. Each of the above-mentioned conditions was implemented at the appropriate stages of preparation.

At the tentative stage, the pedagogical condition “awareness of future educators of the importance of ethnopedagogical component of their professional training” was realized through the development and implementation of the special course “Ethnopedagogy” in the educational process, introduction of additional topics of ethnopedagogy in teaching; introduction of a permanent workshop “Design and implementation of forms and methods of ethnopedagogy in the formation of ethnoculture basics in children”. Effective forms and methods of implementation were: traditional and problem lectures, seminars-conferences, seminars-discussions on ethnopedagogical science, laboratory classes with creative

and exploratory tasks, discussions, business games, exercises, ethno-skills competitions of future preschool teachers, round tables with educators who use ethno-pedagogical heritage, seminars-debates, staging of rites, development of holiday scenarios, etc.

The implementation of the second pedagogical condition - creating in the pedagogical college ethno-educational environment focused on formation of future teachers' ethnopedagogical culture - was carried out through the participation of students in the pedagogical circle "Preschool teacher's ethnopedagogical culture" with the use of Living Library interactive technology; classes with the use of ethnopedagogical trainings "Are we the same or different?" and "Synthesis of national and international in the formation of ethnoculture educator".

Implementation of the third pedagogical condition - optimization of students' ethnopedagogical training through interconnection of theory and practice focused on ethno-education - was carried out at a reflective-practical stage by involving students in ethnopedagogical lecture hall, the main forms of which were: lecture-dialogue, workshops, mini-research and its presentation; conducting an ethnopedagogical expedition "Studying the traditions of Ukrainian child science", various ethnopedagogical activities for senior preschool children's parents; Family club, training for parents "Folk toy unites adults and children", competitions ("My loved grandmother", "We honor our grandparents"), etc.

The results of the study have demonstrated the dynamic positive changes in the indicators of future preschool teachers' readiness to form ethnoculture basics in senior preschool children under the influence of gradually implemented pedagogical conditions.

***Key words:** future preschool teachers, ethnoculture, ethnopedagogical culture, readiness, formation of ethnoculture basics, preschool children, pedagogical conditions, pedagogical college, ethnocultural environment.*

Список публікацій здобувача

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Сопіна Ю.Ф. Формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку як психолого-педагогічна проблема. *Проблеми освіти: збірник наукових праць. Спецвипуск*. Вінниця Київ, 2015. С.90-93.
2. Сопіна Ю.Ф. Система професійної підготовки майбутніх вихователів до формування у дошкільників основ етнокультури. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: Зб. наук. праць*. Випуск 51 / Редкол.: В.І. Шахов (голова) та ін. Вінниця ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. С.71-75.
3. Сопіна Ю.Ф. Теоретичні засади підготовки майбутніх вихователів до формування основ етнокультури у дітей старшого дошкільного віку. Потенціал сучасної науки (частина II): матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції м. Київ, 17-18 листопада 2017 року. Київ: МЦНД, 2017. С.41-44.
4. Саврій Ю.Ф. Феномен готовності майбутніх вихователів до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку. *Актуальные научные исследования в современном мире: сб. научных трудов*. Переяслав-Хмельницький, 2018. Вып.2(34), ч. 9. С.117-122.
5. Саврій Ю.Ф. Формування основ етнокультурної компетентності у дітей дошкільного віку // *Modern education space: the transformation of nation models in terms of integration: Conference Proceedings, October 26, 2018*. Leipzig: Baltija Publishing. 196 pages.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Саврій Ю.Ф. Сутність і структура готовності майбутніх вихователів до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку // *Нові технології навчання: збірник наукових праць / ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»*. Вип. 92. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. С.237-243.

7. Кочубей Т. Д., Саврій Ю.Ф. Педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до формування основ етнокультури в дітей старшого дошкільного віку // *Інноваційна педагогіка : наук. журн.* / Причорномор. н.-д. ін-т екон. та інновацій. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Випуск 20. Т. 2. С.83-86.
8. Сопіна Ю.Ф. Формування духовно-моральної культури майбутніх вихователів у процесі професійної підготовки // *Проблеми освіти: Наук. метод. зб.* / Інститут модернізації змісту освіти МОН України. Київ, 2016. Вип. 86. С.493-497.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

9. Сопіна Ю. Особливості впровадження ідей української етнопедагогіки в сучасний виховний процес дошкільного навчального закладу / Ю. Сопіна // *Вісник Інституту розвитку дитини. Вип. 35. Серія : Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць.* Київ: Видавництво Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, 2014. С.109-113.
10. Сопіна Ю.Ф. Взаємодія сім'ї та дошкільного закладу у вихованні дітей дошкільного віку на народних традиціях // *Проблема національно-патріотичного становлення особистості в контексті сьогодення: погляд сучасної молоді: збірник статей / Редкол. : М.О. Мороз та ін.; Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені М. Грушевського, Товариство молодих науковців «Пошук».* Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. Випуск №1. С.115-120.